

שבעת ימים פרק ראשון יומא

עין משפט נר מצוה

כז א מ"י פ"ו מהלכות
ס"ח והלכה אלה א
והכלה 1:
בז ב מ"י שם הל' ט
טע"י י"ד ס"י רפו
טע"י י"א:

איני יודע אם נינוה העיר הגדולה וכו'. ומימה לי אמאי לא קאמר
נמי איני יודע אם כלת העיר הגדולה כיון דמסקא ליה זרסן
ונינוה שלפני פניו אם העיר הגדולה עליהו קאי כ"ש דאיכא לספוקי
זכלת דמינה קא סליק *ו"ל אדרבה משום דמינה קא סליק אם איתא
דעלה קאי לא הוה ליה לנימור היא

גליון הש"ס

גב' בית סתמא לא
איכרי. כעין זה מולין קלט
ע"כ וכו' תוס' ד"ה איני
יודע וכו' ו"ל אדרבה
משום דמינה סליק. עין
פסוקת הלכות מ"א סימן
מ: ד"ה חוין ש' שבגויות
בקרש. עין לעיל ח ע"כ
תוס' ד"ה דלי:

אף על גב דיתא אלהים ליפת אין השכינה
שורה אלא באהלי שם ופרסאי מנא לן
דמיפת קאתו דכתיב בני יפת גומר וגומר
ומדי ויון ותובל ומשך ותירס גומר זה ואי גרממיא
מגוג זו קנדיא (ב) מדי זו מקדוניה יון כמשמעו
תובל זה בית אונייקי משך זו מוסיא תירס
פליגי בה ר' סימאי ורבנן ואמרי לה רבי
סימון ורבנן חד אמר זו בית תרייקי וחד
אמר זו פרס תני רב יוסף תירס זו פרס
סבתה ורעמה וסבתא תני רב יוסף סקיסתן
גוייתא וסקיסתן ברייתא בין חדא לחדא מאה
פרסי והיקפה אלפא פרסי ותהי ראשית
ממלכתו ככל וארך ואכד וכלנה ככל
כמשמעא ארך זה אורכות ואכד זה בשכר
כלנה זה גופר ינפי ⁴מן הארץ היא יצא
אשור ⁵תני רב יוסף אשור זה סילק ⁶ויבן
את ניוה ואת רחובות עיר ואת כלת ניוה
כמשמעו רחובות עיר זו פרת דמישן כלת
זו פרת דבורסיף ⁷ואת רסן בין ניוה ובין
כלת היא העיר הגדולה רסן זה אקטיספון
היא העיר הגדולה איני יודע אם ניוה
העיר הגדולה אם רסן העיר הגדולה כשהוא
אומר ⁸ונינוה ייתה עיר גדולה לאלהים
מהלך שלשת ימים היו אומר ניוה היא
העיר הגדולה ⁹ושם אחימן ששי ותלמי

הגהות הב"ח

(א) גב' (מדי סו'
כמשמעו) תלמי' ו"כ
ס"א מדי כמשמעו יון
זו מקדוניה וכן עיקר:
(ב) שם ד"ה מ"א.
ו"כ רש"י ל"ג ליה:
(ג) רש"י ד"ה וכל סו'
גשאר שהיה משרדים
גבל כ"ד:

לשכת פרהדרין ליגורו מהאי טעמא
ומאי ליטריך לפרושי טעמא משום
שלא יאלמו כהן גדול תבוס צבית
האסורים י"ל דלמאי דס"ד השמא
לשכת פרהדרין נמי מחייב ר' יהודה
מהאי טעמא ולא מטעמא דשלא
יאמרו כ"ג תבוס אזל תמינה לא מאי
קאמר וכי תימא מדרבנן מכל מקום
תיקשי אכתי דרבנן אדרבנן מ"כ"ש
דהכא פטרי אפילו מדרבנן ולעיל
מחייבי אפי' מדאורייתא ו"ל דרבנן
אדרבנן לא קשה דשאי סוכה דדירת
ערלי היא דצלק יכול להיות שהוא יוצא
ממנה כוונתו אם הוא מלעטר לא יכדו
גשמים וכונה רבות אכל לשכת
פרהדרין שהיה צמחה ולימות הגשמים:
דילמא

הגהות הגר"א

[א] גב' גרממא. י"ל
גרממא (ועמש' גלרי'
רפ"ז דנגעס): [ב] שם
(דכ' אחר) מ"א (וכן
מקור רש"י):

ילידי הענק ¹⁰תנא אחימן מיומן שבאחים ששי
תלמי שמשים את הארץ תלמים תלמים (ג) דבר אחר אחימן בנה ענת
אמר רבי עתידה רומי שתפול ביד פרס שנאמר ¹¹לכן שמעו עצת ה' אשר יעץ ¹²(על) אדום ומחשבותיו
אשר חשב ¹³(על) יושבי תימן אם לא יסחבום צעירי הצאן אם לא ישים עליהם נוהם מתקייף לה
רבה בר עולא מאי משמע דהאי צעירי הצאן פרס הוא דכתיב ¹⁴(ו)האיל אשר ראית בעל הקרנים (הוא)
מלכי מדי ופרס ואימא יון דכתיב ¹⁵והצפיר השעיר מלך יון ¹⁶כי סליק רב חביבא בר סורמקי אמרה
קמיה דההוא מרבנן אמר ליה מאן דלא ידע פרושי קראי מותיב תיובתא לרבי מאי צעירי הצאן
זוטרא דאחודי דתני רב יוסף תירס זה פרס אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן משום ר' יהודה
ברבי אלעאי עתידה רומי שתפול ביד פרס קל וחומר ומה מקדש ראשון שבנאוהו בני שם והחריבוהו
כשדיים נפלו כשדיים ביד פרסיים מקדש שני שבנאוהו פרסיים והחריבוהו רומיים אינו רב בננוי
רומיים ביד פרסיים אמר רב עתידה פרס שתפול ביד רומי אמרו ליה רב חביבא ורב אמי לרב בננוי
ביד סתורי אמר להו אין גזירת מלך היא איכא דאמרי אמר ¹⁷(ליה) אינהו נמי הא קא סתרי בי כנישתא
תניא נמי הכי עתידה פרס שתפול ביד רומי חדא דסתרי בי כנישתא ועוד גזירת מלך הוא שיפלו בונין
תשעה חדשים שנאמר ¹⁸לכן יתנם עד עת יולדה ילדה ויתר אחיו יושבו על בני ישראל: ת"ר ¹⁹כ"ל הלשכות
שהיו במקדש לא היו להן מוזהו חוץ מלשכת פרהדרין שהיה בה בית דירה לכהן גדול אמר ר' יהודה
והלא כמה לשכות היו במקדש שהיה להן בית דירה ולא היה להן מוזהו אלא לשכת פרהדרין גזירה היתה
מ"ט דר' יהודה אמר ²⁰(רבא) קסבר רבי יהודה כל בית שאינו עשוי לימות החמה ולימות הגשמים אינו בית
איתיביה אביי והכתיב ²¹והכתיב (את) בית החורף על בית הקיץ א"ל בית החורף ובית קיץ איקרי בית *סתמא לא
איקרי איתיביה אביי ²²סוכת ההג כהן ר' יהודה מחייב וחכמים פוטרין ותני עלה ר' יהודה מחייב בעירוב ובמוזהו
ובמעשר וכי תימא מדרבנן בשלמא עירוב ומוזהו איכא למימר מדרבנן אלא מעשר מי איכא למימר מדרבנן

מוסף רש"י

זה סילק. שם עיר
(כתובות י'). מיומן
שבאחים. גבול שניהם,
כמו שד' הימין מסוכה
מן המשל (סוטה ד').
שמשל את הארץ
כשתחת. שמקום רגליו
ממקום בלתי מרוב כבודו
ועיניו כגומא וכסמא,
ולאן שש' לא פורש לנו
מאי דמי לשמות. וכלה
לשון עמודי שש' שהם
כבדים ומקום מעמדם
יכר (שם). תלמים.
מלס הממשלה שפעלה
העבר וממקום בלתי
השפיע שמעניקן החמה
מכרובות. מרוב גובה
קומתן דומה כאלו זארכס
וקצב ועומן נקצב שבהם
יזאהו צו (שם). לכן
יתנם עד עת יולדה
ילדה. היינו ע' משהס,
דמתרגמין כן יתמסין
ענין לילתא למילד,
וכמו (מסכת ה) ועמד
ורכע בעת ה' וגו' ויש
כי עתה יגדל. ומתרגמין
וימוטו מבני גלותהוין
(סוהדוין צח). על בני
ישראל. היינו כל העולם
שטרלא שפומא צו (שם).

אין השכינה שורה אלא באהלי שם, ומקדש שני בניהו פרסאי דאתו מיפת דתני רב יוסף תירס זו פרס וכתיב בני יפת
גומר ומגוג וגו'. אמר רבי עתידה רומי שתפול ביד פרס שני' לכן שמעו עצת ה' אשר יעץ (על) אדום ומחשבותיו
וגו', אם [לא] יסחבום צעירי הצאן. ופרשי לה הצאן פרס הוא דכתיב ויתר אחיו יושבו על בני ישראל אמר רבי יפת
גומר ומגוג כו' גרממיא מגוג זו ניוה. א"ל ככלת אס' היא גדולה. לפי שגבר שנייה גדולה היא שבני הפרסין ר' יפת
גבינות בית איניקי. ותירס זו פרס, ותני רב יוסף תירס זו פרס. מקדש ראשון בנאוהו ישראל שהם בני שם והחריבוהו
כשדים נפלו כשדים ביד פרסיים מקדש שני שבנאוהו פרסיים כו'. אמר רב עתידה פרס שתפול ביד רומי תניא נמי כו',
דאמר רב יהודה אמר רב אין בן דוד בא עד שתופשו מלכות הרשעה ט' חדשים בכל העולם שאמר לכן יתנם עד עת
יולדה ילדה ויתר אחיו יושבו. ת"ר כל הלשכות שהיו במקדש לא היה בהן מוזהו חוץ מלשכת פרהדרין מפני שהיא בית
דירה לכהן גדול שבת ימים בשנה. א"ר יהודה וכו' אין שם בית דירה אלא זו בלבד כו'. ואוקמה רבה אליבא דר' יהודה
(לימות החמה ולימות הגשמים) אלא אמרו כל שהיא בית דירה [לימות החמה ולימות הגשמים] חיבת ושאניה בית דירה
פטורה שאמר ותכבסם על מוזהו ביתך, ביתך סתם כתיב. ואע"כ דכתיב בית החורף ובית הקיץ, בית החורף ובית הקיץ
איקרי בית סתמא לא איקרי אלא איתא דלירית ימות החמה וימות הגשמים. ומותיב אביי סוכת ההג כהן ר' יהודה מחייב
וחכמים פוטרין. ותני עלה ר' יהודה מחייב בעירוב ובמוזהו במעשר. כלומר בית הוא דהא קי"ל אין חיוב בעירוב אלא
בית וכן במוזהו. והפירות נמי אינן חייבין במעשר עד שיראו פני הבית. ואם תאמר מדרבנן חייב

רבינו חננאל

אין השכינה שורה אלא באהלי שם, ומקדש שני בניהו פרסאי דאתו מיפת דתני רב יוסף תירס זו פרס וכתיב בני יפת
גומר ומגוג וגו'. אמר רבי עתידה רומי שתפול ביד פרס שני' לכן שמעו עצת ה' אשר יעץ (על) אדום ומחשבותיו
וגו', אם [לא] יסחבום צעירי הצאן. ופרשי לה הצאן פרס הוא דכתיב ויתר אחיו יושבו על בני ישראל אמר רבי יפת
גומר ומגוג כו' גרממיא מגוג זו ניוה. א"ל ככלת אס' היא גדולה. לפי שגבר שנייה גדולה היא שבני הפרסין ר' יפת
גבינות בית איניקי. ותירס זו פרס, ותני רב יוסף תירס זו פרס. מקדש ראשון בנאוהו ישראל שהם בני שם והחריבוהו
כשדים נפלו כשדים ביד פרסיים מקדש שני שבנאוהו פרסיים כו'. אמר רב עתידה פרס שתפול ביד רומי תניא נמי כו',
דאמר רב יהודה אמר רב אין בן דוד בא עד שתופשו מלכות הרשעה ט' חדשים בכל העולם שאמר לכן יתנם עד עת
יולדה ילדה ויתר אחיו יושבו. ת"ר כל הלשכות שהיו במקדש לא היה בהן מוזהו חוץ מלשכת פרהדרין מפני שהיא בית
דירה לכהן גדול שבת ימים בשנה. א"ר יהודה וכו' אין שם בית דירה אלא זו בלבד כו'. ואוקמה רבה אליבא דר' יהודה
(לימות החמה ולימות הגשמים) אלא אמרו כל שהיא בית דירה [לימות החמה ולימות הגשמים] חיבת ושאניה בית דירה
פטורה שאמר ותכבסם על מוזהו ביתך, ביתך סתם כתיב. ואע"כ דכתיב בית החורף ובית הקיץ, בית החורף ובית הקיץ
איקרי בית סתמא לא איקרי אלא איתא דלירית ימות החמה וימות הגשמים. ומותיב אביי סוכת ההג כהן ר' יהודה מחייב
וחכמים פוטרין. ותני עלה ר' יהודה מחייב בעירוב ובמוזהו במעשר. כלומר בית הוא דהא קי"ל אין חיוב בעירוב אלא
בית וכן במוזהו. והפירות נמי אינן חייבין במעשר עד שיראו פני הבית. ואם תאמר מדרבנן חייב

רבינו חננאל

אין השכינה שורה אלא באהלי שם, ומקדש שני בניהו פרסאי דאתו מיפת דתני רב יוסף תירס זו פרס וכתיב בני יפת
גומר ומגוג וגו'. אמר רבי עתידה רומי שתפול ביד פרס שני' לכן שמעו עצת ה' אשר יעץ (על) אדום ומחשבותיו
וגו', אם [לא] יסחבום צעירי הצאן. ופרשי לה הצאן פרס הוא דכתיב ויתר אחיו יושבו על בני ישראל אמר רבי יפת
גומר ומגוג כו' גרממיא מגוג זו ניוה. א"ל ככלת אס' היא גדולה. לפי שגבר שנייה גדולה היא שבני הפרסין ר' יפת
גבינות בית איניקי. ותירס זו פרס, ותני רב יוסף תירס זו פרס. מקדש ראשון בנאוהו ישראל שהם בני שם והחריבוהו
כשדים נפלו כשדים ביד פרסיים מקדש שני שבנאוהו פרסיים כו'. אמר רב עתידה פרס שתפול ביד רומי תניא נמי כו',
דאמר רב יהודה אמר רב אין בן דוד בא עד שתופשו מלכות הרשעה ט' חדשים בכל העולם שאמר לכן יתנם עד עת
יולדה ילדה ויתר אחיו יושבו. ת"ר כל הלשכות שהיו במקדש לא היה בהן מוזהו חוץ מלשכת פרהדרין מפני שהיא בית
דירה לכהן גדול שבת ימים בשנה. א"ר יהודה וכו' אין שם בית דירה אלא זו בלבד כו'. ואוקמה רבה אליבא דר' יהודה
(לימות החמה ולימות הגשמים) אלא אמרו כל שהיא בית דירה [לימות החמה ולימות הגשמים] חיבת ושאניה בית דירה
פטורה שאמר ותכבסם על מוזהו ביתך, ביתך סתם כתיב. ואע"כ דכתיב בית החורף ובית הקיץ, בית החורף ובית הקיץ
איקרי בית סתמא לא איקרי אלא איתא דלירית ימות החמה וימות הגשמים. ומותיב אביי סוכת ההג כהן ר' יהודה מחייב
וחכמים פוטרין. ותני עלה ר' יהודה מחייב בעירוב ובמוזהו במעשר. כלומר בית הוא דהא קי"ל אין חיוב בעירוב אלא
בית וכן במוזהו. והפירות נמי אינן חייבין במעשר עד שיראו פני הבית. ואם תאמר מדרבנן חייב

(ב) לפעט כש"י יתא ונגיעין דף ק' מביא ו' המוס' ד"ה ומני כסם רש"י וגם נמי' שם ועירובין אקטיספון כ"ל אכל ככ"י כולל ה' א'